Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
January 2014

Foghlaim don tSaol agus don Obair: Modúlach

Aonad 3

Saoránacht Áitiúil agus Dhomhanda

[GLW41]

DÉ CÉADAOIN 8 EANÁIR, MAIDIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Comhlánaigh le peann gorm nó le peann dubh amháin. **Ná scríobh le peann luaidhe ná le peann glóthaí.**
Ba chóir an t-iatán (ina bhfuil **Foinse A**) a úsáid le Ceisteanna **4** agus **5** i **Roinn B**.
Freagair **gach** ceist sa scrúdpháipéar seo.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 40 an marc iomlán don pháipéar seo.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **4** agus **5**.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Roinn A

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

Institiúidí daonlathacha ríthábhachtacha agus an ról atá acu le cuimsiú, le ceartas agus le daonlathas a chur chun cinn is ábhar don cheist seo.

1 **(a)** Ainmnigh roinn rialtais Thuaisceart Éireann **amháin**.

____ [1]

(b) Mínigh ról **amháin** de chuid Oifig an Ombudsman don Phóilíniú.

____

____

____

____ [2]

(c) Mínigh ról **amháin** de chuid Choimisiún Thuaisceart Éireann um Chearta an Duine.

____

____

____

____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc
Iomlán Cheist 1	

Cearta agus freagrachtaí maidir le mórcheisteanna áitiúla, náisiúnta agus domhanda is ábhar don cheist seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

2 **(a)** Ainmnigh ceart daonna **amháin**.

____ [1]

(b) Sainaithin agus mínigh buntáiste **amháin** a bhaineann le bheith beo i dtír a thacaíonn le cearta an duine.

____

____

____

____ [2]

(c) Sainaithin agus mínigh sampla **amháin** den dóigh a bhféadann an rialtas cearta an duine a theorannú.

____

____

____

____ [2]

Iomlán Cheist 2	

[Tiontaigh an leathanach

Eagraíochtaí Neamhrialtasacha (ENRanna) (*NGOs*) is ábhar don cheist seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 (a) Ainmnigh **dhá** Eagraíocht Neamhrialtasacha (ENRanna) (*NGOs*).

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

(b) Sainaithin agus mínigh **dhá** dhóigh ar féidir le hEagraíocht Neamhrialtasach (ENR) (*NGO*) daoine óga a chur ar an eolas maidir lena cuid oibre.

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

CCEA Rewarding Learning

(c) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** dhóigh a gcothófaí freagracht shóisialta sa duine óg de bharr obair a dhéanamh le hEagraíocht Neamhrialtasach (ENR) (*NGO*).

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc
Iomlán Cheist 3	

8542.03

[Tiontaigh an leathanach

Roinn B

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

4 Léigh **Foinse A** agus bain úsáid aisti le cuidiú leat an cheist seo a fhreagairt.

(a) Mínigh **dhá** shampla de chineálacha difriúla de leithcheal.

1. ______________________________ [2]

2. ______________________________ [2]

(b) Mínigh ról rialtas Thuaisceart Éireann maidir le comhionannas a chothú.

[6]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc
Iomlán Cheist 4	

[Tiontaigh an leathanach

5 **Foinse A agus** do chuid eolais féin mar ábhar tagartha agat, déan an ról a d'fhéadfadh a bheith ag do phobal sa troid in éadan an chiníochais a mheas.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

8542.03

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc
Iomlán Cheist 5	

[10]

[Tiontaigh an leathanach

Leathanach breise má tá sé de dhíth

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

8542.03

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

8542.03

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	

Marc Iomlán	

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

Rewarding Learning

General Certificate of Secondary Education
January 2014

Foghlaim don tSaol agus don Obair: Modúlach

Aonad 3

Saoránacht Áitiúil agus Dhomhanda

[GLW41]

DÉ CÉADAOIN 8 EANÁIR, MAIDIN

FOINSE A

Iatán: Saoránacht Áitiúil agus Dhomhanda

Le húsáid le Ceisteanna 4 agus 5.

FOINSE A

Bíonn ról le himirt ag rialtas Thuaisceart Éireann maidir le leithcheal a chosc sa tsochaí. Mar shampla, b'fhéidir go ndéanfaí leithcheal ar dhaoine mar gheall ar an inscne nó an aois acu. Thig leis an rialtas cuidiú a thabhairt le leithcheal a chosc trí chomhionannas a chothú. Thig leis dlíthe a rith, tacú le hobair an Choimisiúin Chomhionannais agus feasacht na saoránach i dtaca le comhionannas a mhéadú lena leithéid a chur i gcrích.

Cuidíonn cothú an chomhionannais le ciníochas a laghdú. Féadann daoine cuidiú a thabhairt le ciníochas sna pobail acu a laghdú. Mar shampla, thiocfadh leo grúpa a bhunú le hilchineálacht agus cuimsiú a chur chun cinn. D'fhéadfadh daoine as na mionlaigh éagsúla eitneacha atá ina gcónaí sa phobal a bheith sa ghrúpa seo. Thiocfadh leis an ghrúpa a bheith ag obair le chéile le himeachtaí comhroinnte cultúrtha a eagrú.

Is féidir leis an scoil daoine óga a chur ar an eolas faoi chiníochas. Cuireann clubanna óige deis ar fáil do dhaoine óga as cultúir éagsúla casadh ar a chéile agus foghlaim a dhéanamh faoina chéile.

© Dr A McMurrary / CCEA